

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosii Calepini Dictionarivm Vndecim Lingvarvm

Calepino, Ambrogio

Basileae, 1616

E ante N

[urn:nbn:de:bsz:31-107476](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107476)

Elis, Elis, Oppidum in Occidentali tractu Peloponnesi, non procul ab Alpheo fluvio, juxta quod certamen Olympicum celebrari solet. Auctor Plin. lib. 5. in descriptione Achaiae. Ptolem. quoad lib. 3. cap. 16. regionem omnem circumjacentem, Elisem appellat.

Elis, Elis, um. id est. Virg. lib. 3. Georg. Hic vel ad Elei metas & maxima campi sudabit spatia.

Elis, Elis, dia. Patronymicum femininum, ut, Equae Eliaden: quae apud Elisdem certamine curuli palmas merentur. Servius in illud Virg. 3. Georg. Elisdam palmas Epous equarum.

Elis, Elis, Beli Phoenicum regis filia. Dido cognominata, quod complura supra animi muliebri fortitudine gesserit. Nam & fratris insidias fugiens, Carthaginem coëdidit: quumque à suis civibus congeretur larçæ novæ urbi bellum inferenti subere, morte spontanea se à secundis nuptiis liberavit, ut notat Servius.

Elone, Elis, Vrbis Perthebica, quæ & Lamone à Preto dicitur. Stephan.

Ellopi, Elis, Regio Euboræ, & ipsa insula, ab Ellope Iovia filio. Sic etiam dicebatur regio juxta Donatum, cujus incolæ Elli & Selli. Est etiam urbs circa Dolopiam, & regio circa Thelias. Stephan.

Ellopium, Elis, Vrbis Actolix Steph.

Elmanti, Elis, Vrbis est loci, juxta Iberum fluvium. Steph. Vide an sit Salmantica Ptolemæo dicta.

Eloris, Elis, pen. prod. id est. Vulgò *Labio*, Siciliae urbs est Pachyno promontorio proxima: ita dicta ab Eloro amne, qui adiacentibus campis superfunditur, sicut Nilus in quo pisces cibum è manu capiunt. Plin. lib. 32. cap. 2. De hoc Silius, Sidonius, Drepano, atq; unda clamoribus Eloris. Virg. lib. 3: Exupero pra pingue solum stagnaatis Elori.

Elora, Elis, Publica appellat mancipia Lacedæmonia: est publicos ministris, utiunt apparitores, hiores, qui apud Thesalos dicuntur Pegestæ.

Elpenor, Elis, p.ultima producta, id est. Nomen comitis Ulyssis, qui à Circe cum aliis sociis in porcum cõversus fuit: deinde pristinae formæ restitutus, de lapsum de scalis, cervicem fregit. Auctor Homer. 10. Odyss. Luvenal. Sat. 13: Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

Elpis, Elis, Vrbis in Daunia, à Rhodiis condita. Steph.

Elpis, Elis, Nomen proprium Boethii uxoris. Cujus epitaphium vide in suo loco.

Elusina, Elis, Dicitur esse Ceres ab Elnio oppido, vel ab Eluide fluvio in quo colebatur. Luvenal. Satyr. 13. Me quoq; ad Eluinam Ceresem, veliamq; Dianam.

Elusini, Elis, Populi Sythici. Steph.

Elusa, Elis, Vrbis nunc quidem Palæstinæ tertium olim verò Arabia. Stephanus.

Elysius, Elis, Locus ubi piorum animæ habitant: dicitur à solutione. Nam animæ post solutionem vinculi corpori deveniunt ad Elysios campos. Virg. 5. Aeneid. sed amocna piosæ Conclia, Elysiunq; colo. & Sunt & Elysi campi in Boeonia circa Thebas, ut inquit Lycophron: de quibus scripsisse videtur Virg. lib. 2. Georg. quum ait: Quamvis Elysiis miscetur Græcia campos.

Elymais, Elis, [*Ελυμαί*] Regio ad sinum Persicum, ab ipsa Perside Orati flumine discreta. Auctor Plinius libro 6. capite 23.

Elymae, Elis, Regio Aegyptiorum juxta Persiam prope Sufidion. Stephanus.

Elymnum, Elis, Insula in Eubœa, cum civitate: dicitur enim à *λυμία*. Steph.

Elymnus, Elis, Heros, Elymiæ civitati Macedoniae nomen deditur putatur. Steph.

Elyrus, Elis, Vrbis Cretæ. Stephan. qui & alibi Syriam navale ejus appellat.

E ante **M.**

Emath, Elis, [*Εμαθ*] Nomen fuit duarum Syriæ urbium: quarum major, Antiochia: minor appellatur Epiphania. Unde etiam hodie proficiscentibus in Mesopotamiam prima mansio finas dicitur, corrupto quidem vocabulo, sed pristini nominis vestigia retinente. Hemath verò in principio aspiratum, regio Allophylorum est.

Emathia, Elis, Stephano & Suidæ, Nobilis Europæ regio, Thraciæ finitima, postea Macedonia appellata: [German. Dis Leandis affi in Macedonia] ita dicta (ut quidam existimant) ab Emathione rege, fratre Memnonis, Tithoni & Aurora filii. Plin. lib. 4. cap. 10: Macedonia centum quinquaginta populorum, duobus in clyra regibus, quondamq; terrarum imperio, Emathia ante dicta. Ptolemæus Emathiam aliquando usurpant pro Thessalia, suo quodam jure vicinorum locorum appellationes confundentes. Virg. 1. Georg. Non fuit indignum superi, his sanguine nostro Emathiam, & lato Hami pinguciere campos: Lucan. lib. 1: Bella per Emathios plusquam clylia

campos: hoc est per campos Phœacicos. Campi Phœacici in Thessalia sunt, teste Plin. lib. 4. cap. 8.

Embarum, Elis, Locus Erythræid est maris rubri Steph. Emerita, Augusta, *Emerita*, Vulgò *Morida la grande*. Hispaniæ oppidum est, ad Lusitaniam spectans. Est hæc urbs cocco celeberris, quod est rubrum granum, cujus succo vellera tinguntur, Tyrio splendore nunquam cedentia, ut Plin. scribit libro 9. capite 41.

Emisa, Elis, penult. prod. *Emisa*, aliàs, *Emisa*, licet Dionysius corripiat urbs Phœnicæ Licanulix. Gentile, Emiseus, vel Emeseus. Emisa femininum est, licet Dionysius declinare videatur, *Emisa*, in Steph.

Emmaus, Elis, Plinio, sive Emmaus, Æntis, *Emmæus*, Ptolemæo, Castellum sive oppidum Palæstinæ, alio nomine Nicopolis appellatum, ubi Christus à duobus discipulis panem frangens fuit agnitus. Plin. lib. 5. cap. 14: Hierichuntem palmetis constat, fontibus irriguam Emmaum.

Emodus, Elis, Mons qui circa finem Indiæ in duos ramos dividitur. Alteri Ortorocaras nomen est, alteri Semantinus: Vide Ptolemæum lib. 6. cap. 15.

Empandæ, Elis, Paganorum Dea fuit, teste Festo: ita dicta quod patentes pagis, non clausis urbibus præfesset.

Empedocles, Elis, pen. cor. [*Εμπεδοκλής*] Germ. Ein Philosophus naturæ divi hōstentis. Nomen est philosophi Agrigentini, quem nescias utrum inter Pœtas, an inter Philosophos annumeres, quippe qui rerum naturam elegantissimo carmine explicuit, ut apud Romanos Lucretius. Hic (ut auctor est Hieronymus) omne quod vivit & movetur, non putavit edendum, sicut & Pythagoras: & ex concordia, amicitiâq; elementorum cuncta consistere affirmabat, & eorum inimicitia & discordia aliquando dissolutum iri. Prima item elementorum complexione segregatum aëra contendebat: & post eum ignem erupisse, cumque cum alium locum non reperiret, fursum à frigore aëris esse repulsum. Circa terram autem duos circumferri dimidiatos orbis: alterum ex igne totum, alterum ex aëre maximè, ac ex igne admodum exiguo: & illum diem, hunc noctem esse putat. Solem naturam non esse ignem, sed ignis repercussionem ei similem, quam in aquis fieri cernimus. Lunam ex relicto ab igne aëre cōgelatam, sicut grando congelatur, & per se factam, lucem à Sole recipere. Mentem non in capite, nec in pectore, sed in sanguine disseminatam esse, ac illis partibus homines magis sentire quibus plus sanguinis inest. De hujus morte nonnulli memoriam tradiderunt, clam relicto sociis Aetnam Siciliae montem ascendisse, & in ardentem ejus craterem se coniecisse, eo consilio, ut quæ nunquam appareret, crederetur factus esse immortalis: sed ejus impetu ignis ferreus ejus crepidis, rem fuisse deprehensam. De Empedocle extat hoc æstimum illud Lucretii elogium: Carmina quincuniam divini pectoris ejus Vociferatur, & exponit præclara reperta, Vix humana videatur stirpe creatus, & Empedocles simulat, & *μυθελάει* *εχθρα*, dicebatur peritax & irconciliabilis: Empedoclem enim ajunt iis fuisse moribus, ut assidue simulatret cum aliquibus susciperet, easque peritaxissimè exercebat. Quadrabit etiam ubi quis levi de causa ex amico fit inimicus.

Emporia, Elis, Vrbis Hispaniæ Tarraconensis. Ptolemæo.

Emporium, Elis, Oppidum, quod aliàs Tanais, juxta Tanaidis fluvii oram in Mazotis. Steph.

Emporium, Elis, Vrbis Celtica, à Massiliensibus condita: altera est Macedonia: tertia Sicilia: quarta Campaniæ. Steph.

Empus, Elis, Genus latæ & temiculamenti dicitur Hesiodo. uno pede incedens: unde & nomen. Auctor Eustathius. Vide Calium Rhodig. lib. 6. cap. 33. lect. antiq. & Erasmus in proverbio: Protege mutabilior.

E ante **N.**

Enalus, Elis, Lesbios adolescens, qui quæ servanda puellæ cujusdam gratia se in mare abjecisset, opera delphinum servatus, unâ cum illa ad continentem transvectus est. Auctor Plutarchus in Symposio septem sapientum.

Enchelidus, Elis, [*Ενχελιδεύς*] German. Ein gewaltiger Nestwuchs. Insuper mit dem Straat in hoden geflossen hat. v. and den Berg Neths nam eben auff ihn geworfen. Gigantum maximus, Titanis & Terræ filius, quem Iupiter fulmine idum Aetnae monti supposit. Virg. lib. 3. Aen. Fama est Enchelidi femulium fulmine corpus, Virgini mole hac.

Enchelæ, Elis, Stephano, Oppidum in Illyriæ juxta quod Cadmus & ejusdem uxoris in serpentes versi sunt. Lucan. lib. 31. & nomine pisce Enchelæa vesti testantes funera Cadmi. Meminit hujus oppidi & Plin. lib. 3. cap. 21.

Endymion, Elis, Nomen proprium ejus qui primus Lunæ casum invenit. Apolloni libro quarto Argon. Οὐκ ἀπὸ τῆς μῦθου λέγεται ἀπὸ τῆς λέξης, Οὐδὲν ἔστιν ἀπὸ τῆς λέξης τῆς μῦθου. Hinc origo fabulæ quam Cicero tangit. Tullius Endymionem à Luna adamatam fuisse, & ab ea in Larimo Cariae montis

monte fuisse sopitum: non aliam ob causam quam ut illum semel exortularet. Endymion (inquirit) si fabulas audire volumus, necesse quando in Latnio obdormivit: qui est mons Carix non sum (opinor) exspectus. Num igitur cum curate centes quatuordecim laborer, a qua consopitus putatur, ut cum dormientes sicut etur? Haec tenet Cic. Hinc natum proverbium: Endymionis somnum dormis. Et dicitur in eorum quadam qui sese immodico somno saginant, aut qui diuturno in ocio versantur, nec ullis se negotiis exercent, sed in olem feriatamque agunt vitam.

Enecti, dicitur habitabant olim juxta Paphlagoniam: inde Homerus sylvetes multos educi scribit. Dicuntur & equae Enectides. Enectus, dicitur, etiam possessivum est, & civitas Myrmecis dialectici patria, Steph. Vide HENETI.

Engaddum. [17] p[er] h[oc] p[ro]d[ic]t[um]. In tribu ludae (ut scribit Hieronymus) vocatur usque hodie vicus praegrandis iudaeorum, juxta mare mortuum, ubi opobalsamum provenit, quas vineas Engaddi Salomon in Cantico nominat. Idem alibi: Engaddum ager est terrae iudaeae, non tam vineis quam balsamis florens.

Engelanes, populi Myriae, idem qui Encheleg, i[st]i dicitur, Steph.

Engyon, i[st]i dicitur, Vrbs Siciliae, Steph.

Eniochi, Vide HENIOCHI.

Eniopeus, i[st]i dicitur, Hectoris auriga fuit, a Diomede lancea confixus Autor Homerus, s. Iliados.

Enipeus, penultima prod. i[st]i dicitur, Fluvius Thessaliae, campos Pharfallicos rigans, juxta quem Caesar vicit Pompeium, Lucan. li. 7: Sanguine Romano quam turbidus ibit Enipeus. Et alter hujus nominis fluvius in Elide, in Alpheim illabeas, qui recentiore nomine Barnichius dicitur, teste Strabone lib. 8.

Enispe, i[st]i dicitur, Vrbs Arcadiae, quae non amplius extat. Quidam Cleotrix, alii Phocidi annumerant.

Enna, [i]st]i dicitur, Germ. En Estar geseget miken in Sicilia. Vestit sept. Anna. Civitas Siciliae edita in loco & undique praecipiti situ, a Syracusanis (Stephano teste) condita, quae umbilicus Siciliae dicitur, quod in medio insulae constituta sit. Imminet subjacentibus campis, ubertate & florum varietate conspicitur: olim templum Ceresis (ut Strabo testatur) habuit vetustissimum, ubi dea praecipua veneratione colebatur, ad quam propitiandam quindecim viros legatos misere Romani. Hinc raptam a Plutoe Proserpinam, Ceresis filiam, dixit antiquitas. Vulgo hodie Annam appellat, ubi qui regis locum tenet, ob loci connumeratam, totius insulae solet conventum habere. Cicer. in Verrem: Vetus est (inquirit) opinio, iudices, quae constat ex antiquissimis Graecorum literis atque monumentis, insulam Siciliae totam esse Ceresi & Liberae consecratam. Hoc cum ceterae gentes sic arbitrantur, tum ipsis Siculis tam persuasum est, ut animis eorum insitum atque innatum esse videatur: nam & natus esse has in iis terris deas: & fruges in ea terra primum repertas arbitratur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Enneumememores: qui locus quod in media insula est litus, umbilicus Siciliae nominatur. Haec tenet Cicero.

Ennaeum, i[st]i dicitur, ut, Enna Ceres, quae augustissimo in templo apud Ennam colebatur: cujus simulacrum tanto erat effidum artificio, ut qui illud intueretur, aut ipsam videre se Cererem, aut effigiem Cereris non humana manu factam, sed caelo delapsam arbitrarentur. Autor Cic. 7. Verri.

Enneacrunos, i[st]i dicitur, Nomen fontis apud Athenas a Pistrato conditum numero silularum dictus, quos Graeci veteres appellant nostri vero Salimata.

Ennius, [i]st]i dicitur, Germ. En veater latens ista poet. Poeta antiquissimus apud Romanos. Quint. Valerio & C. Manilio C. O. 55. natus fertur. Hic Tarentinus (si Eusebio credimus) fuit. At Pompon. Mela scribit, Rudias Apuliz, seu Calabriae oppidum, Ennio cive esse nobile. Cui stipulatur Silius: Miserunt Calabri, Rudix genuere vetuste. Quia ipse etiam Cic. in Orat. pro Archia Poeta Ennium, Rudium hominem vocat. Eusebii dicit Ennium a Catone Quirifere Romam translatum, in Aventino habitasse, ac usque ancille ministerio contentum fuisse. Scipionis etiam Africani familiaris erat, quem in bellis semper comitabatur: unde & in sepulchro Scipionum putatur esse constitutus. Sequutus est M. Fulvium Nobiliorem ad bellum Aetolicum, cujus filium erudit. Ab hoc & Cato jam senex dicitur Graecas literas didicisse. Scripsit plurima, inter quae Annales, bellum Punicum secundum hexametris, quae omnia penitus intercidit, exceptis versibus aliquot, quos Macrobius ostendit ab eo desumpsisse Virgilium, & paucis immutatis in suos transtulisse. Sententiarum gravitate in primis excelluit, sed cui verborum cultus minime responderet. Unde interrogatus aliquando Virgilius quid ageret: Autum se ex Ennii stercore colligere respondit. Perit articulari morbo, quem ex immodico vini usu contraxerat. Horatius: Ennius ipse

pater nunquam nisi potus, ad arma Prostravit dicenda, & Ennius alter fuit Grammaticus, qui duos libros de literis ac syllabis & metris conscripsit: autor est Tranquillus.

Enosigaeus, [i]st]i dicitur, Germ. En enisone in Edoe dens: in unad Nepuni. Dicitur est Neptunus, quod terram quatit. Unde etiam Enosichthon, dicitur dicitur. Extra eum melius unico n scribetur. Dicitur enim dicitur dicitur hoc est, a terra concussione. Javeral. Bary. 10. de Xero. Ipsum compedibus qui vixerat Ennosigaeum.

Enoch, [i]st]i dicitur, Nomen viri in sacris literis, qui signatus Graecia Dei. Fuit septimus ab Adam doctor & gubernator Ecclesiae Dei ante diluvium, ab ipso Deo vivus in caeli traditus est, anno post mortem Adae lviij. Genes. 5.

Enodda, [i]st]i dicitur, Hecate, quod in via inventa sit ab Inacho, Stephanus in Troadis.

Enona, [i]st]i dicitur, Oppidum in ora Liburniae, apud Plinium libro 3. capite 21.

Enope, [i]st]i dicitur, Stephano, Vrbs Peloponnesi, in tractu Mellonico, juxta Pylum, sub ditione Agamemnonis, teste Homero lib. 9. Iliad.

Entela, [i]st]i dicitur, Siciliae urbs a Campania habitata, Carthaginensium primi belli Punicis tempore socia. Stephanus. Vulgo Castro veterans.

Entribe, [i]st]i dicitur, Populi Thraciae a Stephano commemorati. Enyalius, [i]st]i dicitur, Vnum est ex Martia cognominibus, teste Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 16, qui Enyalius dicitur quasi Enodda dicitur: hoc est, Bellone filius. Accipitur & pro bellioso.

Enyos, [i]st]i dicitur, Bellona dea, bellorum praefata: quaequam etiam figurate pro ipso bello sive praelio accipitur. Marci. libro primo: Nec te decipiat ratibus navalia Enyo: hoc est, praelium navale.

E ante O. Eordax, [i]st]i dicitur, duae regiones Mygdoniae: nempe dicitur, una Iberica altera Thraciae, ab Eordo quodam. Genia, Eordus, Eordus, Eordus, Steph.

Eordus, [i]st]i dicitur, populi Thessaliae, Steph. in Amyro.

E ante P. Epacia, [i]st]i dicitur, Attici agri oppidum, unum ex his quae Cecropia in civitatis formam sunt redacta. Autor Steph.

Epagris, [i]st]i dicitur, Insula una ex Cycladibus, quae nonoecaminis Andros appellatur, teste Plinio, lib. 4. cap. 12.

Epaminondas, [i]st]i dicitur, Germ. Ein Epaminondas. Epaminondas Thabianus fuit, fons dicitur, dicitur dicitur dicitur. Nobilis Thebanus, Polytoni filius singulari modo dicitur, prudentia, & gravitate praeditus, rei militaris peritus, manu strenuus, animo maximo ad eam amans veritatem, ut ne joco quidem mentiretur. Adhaec multiplici artium cognitione exornatus fuit. Nam & fidibus novit, & ad earum sonum accinet: qua in re praecipuum habuit Dionysium. Tibicium autem autem ab Olympio doro hausit, quem ad immodicum saltationem & Calliphronem. In Philosophia vero Lylix Pythagorae operam dedit. Hic quum apud Leuctram Lacedaemonios plaga praefera ad eum affecisset, ut ex eo tempore Lacedaemoniorum spes contingerent, & principatum Graeciae amissum ultra reparare nequiverint, dicere solebat: Orbem se, non tamen sine libere motu, & ex se natam relinquere pugnam Leuctricam. Hic est clarissima facinora edita, extremo tempore apud Mantinam, cum acie instructa, & ducis optimi, & militis fortissimi officio fungitur, sparso, agresti telo, percussus idu mortifico, volatusque in castra semianimis, requisivit a circumstantibus salvasne esset dypeus: quam salvum esse dicens sui respondissent: allatum, veluti socium laborum, p[ro]p[ri]a que oculatus est. Iterum qualiter essent ne fusi hostes, quam id quod et cupiebat, audivisset, oculi tum denique spirituali jactantiaque tra multo sanguine profuso, in letitia & in victoria mortuus est. Cujus morte Thebanorum vires ita hebetatae sunt, ut non tam illum amississe, quam cum illo interissemnes videretur. Nam ante Epaminondam Thebanis alieno impetu paraverunt, & post interitum ejusdem in servitatem philinam revoluti sunt: ut manifestum sit gloriam Thebanam cum illo natam, & cum illo extinctam fuisse. Vide Xenophontem lib. ult. Remm Graecorum.

Epaphroditus, [i]st]i dicitur, pen. prod. i[st]i dicitur, Grammaticus penit Chazroneus: Archiae grammatici alumnus, & discipulus, quae Modestas Aegypti Praefes sibi coemis, cuiq[ue] filium Philinam idem in disciplina tradidit, quem ille Roma instruit sub Norone. Mortuus est hydrophis. Reliqua vide apud Suidam.

Epaphrus, [i]st]i dicitur, Iovis filius ex Io, qui Memphim in Aegypto condidit. Ovid. 1. Metam. postquam fabulam Iovis in vacca conversae recitavit, subdit: Hinc Epaphrus magni gentis de femine tandem Creditur esse Iovis.

Eparita, [i]st]i dicitur, populi Arcadiae, quorum civitas Epans dicitur debeat non reperitur tamen id nomen. Steph.

Epeus, [i]st]i dicitur, pen. prod. i[st]i dicitur, Nomen proprium Endymionis filii, & Proton